

La LECO: com desprotegir fent veure que es protegeix

Avui acaba el termini per què els grups polítics amb representació parlamentària puguin presentar esmenes al projecte de Llei per a la conservació dels espais de rellevància ambiental. Per això el GOB ha elaborat i va remetre la setmana passada als grups un document de suggeriments per què aquests puguin ser incorporats a les seves esmenes de modificació de la proposta de llei.

En termes generals, el GOB valora negativament aquesta llei. Han passat 15 anys des de l'aprovació de la Llei 4/1989 de conservació de la naturalesa, que fins ara havia estat el marc legal per a la declaració, protecció i conservació d'espais naturals. Amb els anys que han passat, davant el panorama ambiental de les Illes i tenint en compte la importància estratègica del paisatge per a la nostra economia és evident que una llei actual de protecció dels espais naturals de les Illes hauria d'anar més enllà del que hi havia fins ara. Idò tot lo contrari.

Consideram que **la major part de les aportacions d'aquest text van en el sentit de rebaixar el marc actual de protecció dels espais naturals, de permetre la construcció d'edificacions als espais protegits i d'encobrir el frau fiscal en la compra-venda de finques**. Tot això es presenta sota un gruixut maquillatge verd en què apareixen noves figures de protecció, però que no és suficient per amagar l'autèntic caràcter de la llei: un instrument per fer veure que es protegeix més, però que en realitat rebaixa la protecció.

A continuació explicam breument les principals impressions que ens ha generat aquesta proposta de llei:

a) Gairebé la meitat de la llei no aporta absolutament res...

... ni de bo ni de dolent. Una part considerable del text copia disposicions normatives de la llei 4/1989 de conservació de la naturalesa, que tanmateix ja són d'aplicació. Altres articles disposen innecessàriament sobre aspectes ja recollits a altres normes, com per exemple la Constitució.

Per exemple l'article 3.3 diu que "*La declaració d'un espai de rellevància ambiental no suposa l'obligació dels titulars de suportar l'accés públic a la propietat, ni la pèrdua de la gestió ordinària de les seves finques*". Aquest article és legalment del tot innecessari, i només serveix per rebatre l'argument contrari escampat pels anti-parcs i els polítics que els feren costat (aquell que deia que dins un parc els visitants podien entrar per tot sense que el propietari ho pogués evitar).

Entre les poques novetats significatives del text podem citar la creació del Consell assessor d'espais naturals, la creació de noves figures de protecció (paratge natural, àrees d'interès científic) i la regulació dels drets de templeig i retracte.

b) Uns principis inspiradors ben clars

Si repassam els principis inspiradors de la llei (article 2.2) veurem que només 2 dels 8 principis van directament adreçats a preservar els valors naturals. La resta fan referència a la utilització dels recursos naturals i la promoció econòmica i, sobretot, al paper dels propietaris (3 dels 8 principis). Queda prou clar que aquesta llei mostra més preocupació pels interessos particulars que pel drets generals a disposar d'un patrimoni natural protegit i conservat.

c) Es dóna a la protecció una consideració negativa

El text de la llei està impregnat de la consideració que la protecció és un mal necessari, i que per això s'han d'habilitar els mecanismes de recompensa pertinents per als propietaris de les terres que es protegeixin. Aquest aspecte queda ben reflectit a l'article 5, en que es parla de "*mesures compensatòries per a les àrees afectades per l'existència d'espais de rellevància ambiental*".

La protecció i conservació no s'interpreta com una necessitat estratègica. Tampoc com una font de noves oportunitats per al desenvolupament econòmic i per als propis propietaris. La protecció i conservació s'interpreta com un càstig inevitable imposat per una part de la ciutadania i per institucions supra-autonòmiques.

d) No va més enllà de la llei 4/1989

Com es podia esperar, aquesta llei aporta ben poc a la protecció i conservació, i són mínimes les noves disposicions que vagin més enllà del que disposa la llei estatal de conservació. Fins i tot en la valoració de les sancions manté allò que disposa la llei 4/1989, tot i que amb els 15 anys que han passat des d'ençà, l'IPC a les Illes Balears ha pujat un 73%!

e) Intenta rebaixar la llei estatal 4/1989 de conservació de la naturalesa

I no només no va més enllà de la llei estatal, sinó que fins i tot intenta rebaixar-la. Tot i que la llei estatal 4/1989 manté encara vigents una sèrie d'articles bàsics d'obligat compliment per les autonomies, el text de la LECO deixa ben clara la seva intenció de limitar l'abast d'algunes disposicions de la llei 4/1989, concretament pel que fa als temes urbanístics. Així, la llei 4/1989 estableix que les disposicions dels Plans d'Ordenació de Recursos Naturals (PORN) estaran per damunt de les disposicions altres instruments d'ordenació territorial o física. Els plans urbanístics han de recollir les limitacions que indiquin els PORNs. Tot i això, el text de la LECO diu que "*el grau de densitat normativa de la regulació del Pla d'Ordenació de Recursos Naturals ha de ser respectuós, dins l'àmbit terrestre, amb la competència en matèria d'ordenació del territori i urbanisme*". Això vol dir que, en la pràctica, els nous PORN simplement recolliran la normativa urbanística vigent, sense anar més enllà ni interferir en el creixement urbanístic previst per consells i ajuntaments.

f) Crea espais naturals "de segona divisió"

La nostra Comunitat s'ha vist obligada a protegir un bon nombre d'espais per donar compliment a les seves obligacions pel que fa a les directives europees de protecció de les aus i de conservació dels hàbitats. Així, a les Illes s'han declarat o estan en procés de declarar-se un bon nombre de Zones d'Especial Protecció per a les Aus (ZEPA) i Zones d'Especial Conservació (ZEC). Al projecte de llei, aquest espais no tenen la consideració d'espai natural protegit (que sí tenen els parcs, reserves i altres categories). Això implica que hi ha algunes determinacions de la llei que sí afecten als altres espais i no afectaran a ZEPAs i ZECs, convertint-los en espais "de segona".

Per acabar de cuinar-ho, una modificació de les DOT eliminarà la categoria de sòl rústic protegit als espais naturals protegits que no siguin parcs, reserves o monuments naturals. Fins ara tots els espais naturals protegits gaudien de màxima protecció urbanística. Això pot canviar, ja que amb aquesta llei les ZEPAs, ZECs i especialment la gran aportació d'aquesta llei, els paratges naturals, deixaran de tenir la protecció

urbanística que els preveia pels espais naturals protegits a la Llei de Directrius d'Ordenació Territorial.

f) Deroga el parc i PORN de Cala d'Hort

Després del retall del parc perpetrat via llei d'acompanyament als pressuposts de 2004, la LECO presenta el segon capítol de la derogació del parc. Així, queda derogat el parc i el PORN de la zona, mantenint-se vigents únicament les reserves naturals dels illots. Es preveu també l'inici d'un nou PORN de la zona, això sí, amb un àmbit limitat bàsicament a terrenys on no es pot edificar (franja de protecció marítima de 500 metres, i poc més).

g) La supressió del tempteig i retracte, la “gran aportació” de la LECO

La llei estatal de conservació faculta a l'administració per exercir els drets de tempteig i retracte (dret de compra preferent) dins els espais naturals protegits. Una de les poques aportacions substancials de la LECO és la regulació d'aquest dret administratiu, per tal que els propietaris que vulguin vendre no s'hi hagin de sotmetre.

Tot i que pel GOB aquest no és un tema important (consideram que la negociació entre propietari i administració és el canal adequat per l'adquisició pública de terrenys) no podem evitar lamentar que l'administració es plegui a n'aquesta demanda dels propietaris que té com a únic objectiu evitar el control fiscal de l'administració sobre les transaccions immobiliàries, permetent així el frau fiscal en la venda de finques dins espais protegits.

En definitiva, hem de concloure que la LECO ens sembla una mala llei de conservació d'espais naturals. No podia ésser d'altra manera: aquesta és la llei de conservació que pot redactar un executiu que ha demostrat sobradament que en realitat no creu en la verdadera protecció d'espais naturals com a necessitat estratègica per al futur de la nostra comunitat.